

ПРАЦІ УКРАЇНСЬКОГО НАУКОВОГО ІНСТИТУТУ
PRACE UKRAIŃSKIEGO INSTYTUTU NAUKOWEGO
TRAVAUX DE L'INSTITUT SCIENTIFIQUE UKRAINIEN

ТОМ — XIV — VOLUME

Серія фільбологічна, книга 3. Serja filologiczna, zeszyt 3.
Série philologique, livraison 3.

ІВАН ЗІЛИНСЬКИЙ

КАРТА УКРАЇНСЬКИХ ГОВОРІВ

З ПОЯСНЕННЯМИ

МІРИЛО 1:4.000.000

IWAN ZIŁYŃSKI

MAPA DIALEKTÓW UKRAIŃSKICH

Z OBJAŚNIENIAMI

IVAN ZILYNSKI

CARTE DES DIALECTES UKRAINIENS

AVEC EXPLICATIONS

Prace Ukraińskiego Instytutu Naukowego.

- Tom I. Serja statystyczna, zeszyt 1. Ludność ukraińska Z. S. R. R. Rozprawy T. Olesiewicza, O. Pytela, W. Sadowskiego i O. Czubenka. Cena zł. 6.
- Tom II. Serja statystyczna, zeszyt 2. Tymoteusz Olesiewicz. Tablice statystyczne ludności ukraińskiej Z. S. R. R. według spisu 17 grudnia 1926 roku. Cena zł. 20.
- Tom III. Serja ekonomiczna, zeszyt 1. E. Głowiński, K. Maciejewicz, W. Sadowski. Zagadnienia współczesne życia gospodarczego Ukrainy. Cena zł. 6.
- Tom IV. Serja filologiczna, zeszyt 1. Dr. Konstantyn Czechowicz. Aleksander Potebnia. Ukraiński myśliciel-lingwista. Cena zł. 6.
- Tom V. Serja prawnicza, zeszyt 1. Prof. A. Łoocki. Ukraińskie źródła prawa kościelnego. Cena zł. 12.
- Tom VI. Serja pamiętników, zeszyt 1. A. Łoocki. Stronice przeszłości. Cena zł. 8.
- Tom VII. Serja ekonomiczna, zeszyt 2. W. Sadowski. Praca w Ukrainie Radzieckiej. Cena zł. 6.
- Tom VIII. Serja pamiętników, zeszyt 2. Wspomnienia. L. Wasilewski, M. Galin, S. Stempowski, A. Topczybaszy, Tabouis. Cena zł. 6.
- Tom IX. Serja podręczników, zeszyt 1. Prof. D. Doroszenko. Dzieje Ukrainy w zarysie. T. I (do połowy wieku XVII). Cena zł. 8.
- Tom X. Serja filologiczna, zeszyt 2. Dr. Mikołaj Puszkar. Najmłodsza palatalizacja spółgłosek w języku ukraińskim. Cena zł. 5.
- Tom XI. Serja ekonomiczna, zeszyt 3. I. Iwasniuk. Spółdzielczość kredytowa w Ukrainie. Cena 5 zł.
- Tom XII. Serja pamiętników, zeszyt 3. A. Łoocki. Stronice przeszłości. Część II (w druku).
- Tom XIII. Serja historyczna, zeszyt 1. A. Docenko. Wyprawa zimowa r. 1920 (w druku).
- Tom XIV. Serja filologiczna, zeszyt 3. Iwan Ziłyński. Mapa dialektów ukraińskich z objaśnieniami. Cena zł. 2-50.
- Tom XV. Serja historyczna, zeszyt 2. Wojna Ukraińsko-moskiewska 1920 r. Część I. Operacyjne dokumenty Sztabu Armji Ukraińskiej Republiki Ludowej. Pod redakcją generała W. Salskiego, zestawili generał P. Szandruk (w druku).
- Tom XVI. Serja prawnicza, zeszyt 2. Prof. A. Łoocki. Autokefalia (w druku).
- Tom XVII. Serja historyczna, zeszyt 3. Djarjusz hetmana Orlika. Przygotował do druku Janusz Takar, Tokarzewski Karaszewicz (w druku).
- Tom XVIII. Serja podręczników, zeszyt 2. Prof. D. Doroszenko. Dzieje Ukrainy w zarysie. T. II (w druku).
- Tom XIX. Serja filologiczna, zeszyt 4. Iwan Ziłyński. Zarys ukraińskiej dialektologii (przygotowuje się do druku).
- Tom XX. Serja prawnicza, zeszyt 3. Prof. A. Jakowliw. Traktaty ukraińsko-moskiewskie w XVII—XVIII st. (w druku).

ПРАЦІ УКРАЇНСЬКОГО НАУКОВОГО ІНСТИТУТУ
PRACE UKRAIŃSKIEGO INSTYTUTU NAUKOWEGO
TRAVAUX DE L'INSTITUT SCIENTIFIQUE UKRAINIEN

ТОМ — XIV — VOLUME

Серія фільологічна, книга 3. Serja filologiczna, zeszyt 3.
Série philologique, livraison 3.

ІВАН ЗІЛИНСЬКИЙ

КАРТА УКРАЇНСЬКИХ ГОВОРІВ

З ПОЯСНЕННЯМИ

МІРИЛО 1:4.000.000

НАЦІОНАЛЬНА
ПАРЛАМЕНТСЬКА
БІБЛІОТЕКА
УКРАЇНИ

Редагує: Секретар,
Проф. Роман Смаць-Стоцький

ПОЯСНЕННЯ ДО КАРТИ.

Долучена „Карта українських говорів“ має на меті унаглядити географічне розміщення головних відмін сучасної української мови, що їх докладніше описано в окремій синтетичній праці п. з. „Нарис української діалектології“ (див. Праці Українського Наукового Інституту, т. XIX).

Границі української суцільної мовної території та найважливіших укр. островів означено на основі критично перевірених мовних, статистичних і т. п. джерел, так що ця карта подає рівночасно загальний огляд українського населення в Європі.

Важніші зміни і доповнення в дотеперішнім означуванню мовних (етнографічних) меж відносяться до узграниця: українсько-румунського (уперше означено докладніше українські острови (кольонії) в Добруджі, в Молдавії та розселення українців в Басарабії); укр.-польського (особливо Холмщина й Підляшшя); укр.-білоруського (Минщина та Чернігівщина); укр.-російського (Курщина, Вороніжчина, Донщина, Ставропільщина та ціле Підкавказзя).

Поділ української мови на народні говори (діалекти). Українська мова, подібно як і всі інші мови, не є однакова на цілیم своїм просторі. Вона складається з безлічі місцевих говірок, які лучаться спільними прикметами в більші мовні одиниці, се-то говори (діалекти), а ці знову об'єднуються в менші або більші діалектичні групи (піднаріччя і наріччя).

На підставі відмінних рефлексів (заступників) старих *o e* в нових закритих складах і прасл. — в позиції під наголосом і без наголосу — ділиться ціла українська мовна територія на дві головні діалектичні групи або наріччя: I. північні (польські) говори або північно-українське наріччя (= зелена краска на карті) і II. південні говори або південно-українське наріччя (= червона краска).

У північній групі, яка обіймає всі говори польські та підляські, виступають:

1. На місці наголошених старих *o e* в нових закритих складах звичайно різні дифтонги (двозвуки) або монофтонги, відмінні

від звука *i*, натомість у ненаголошених складах старі *o* е правильно зберігаються. Приклади: *куо̇нь, куе̇нь, куї̇нь, куї̇нь, стуо̇л, стуе̇л, стуї̇л, кунь, кунь, стул, стул, стил: шїе̇сть, приїю̇с, приїю̇с, приїю̇с, приїю̇с, жуо̇нка* — але *жонкі, куо̇стка* — але *косткі, старіость не радіость, ка̇мень, грєбєнь, о̇сєнь, по̇пєл* і т. д.

2. Прасловянському в наголошених складах відповідає дифтонг *їє*, а в ненаголошених звук *e* або рідше *и* (в говорах, де ненаголошене *e* вимовляється як *и*). Приклади: *дїе̇ўка* — але *де̇ўчата* або *ди̇ўчата, мїе̇х* — але *мє̇то̇к* або *ми̇шо̇к, бїе̇дни* — але *бе̇ді, лїе̇с* — але *лє̇сі, дїе̇д* — але *де̇до̇к, бє̇льмȯ* — але *бїе̇льма, стє̇на, гнє̇здȯ, бє̇жіть* або *би̇жіть* і т. д.

У південних говорах, які (так само як і українська літературна мова) не знають вище згаданого принципу розрізнення наголошених і ненаголошених рефлексів старих *o, e, ъ*, вступає на їх місці незалежно від наголосу звичайно звук *i* (т. зв. ікання). Приклади: *кї̇нь, стї̇л, шї̇сть, приї̇с, жї̇нка* — *жї̇нки, кї̇стка* — *кї̇стки, старї̇сть не радї̇сть, ка̇мінь, грєбї̇нь, о̇сї̇нь, по̇пї̇л, дї̇вка* — *дї̇чата, мї̇х* — *мї̇шо̇к, бї̇дний* — *бї̇да, лї̇с* — *лї̇сі, дї̇д* — *дї̇дусь, бї̇льмȯ* — *бї̇льма, стї̇на, гнї̇здȯ. бї̇жіть* і т. д.

Окрім того характеризують північно-українські говори супроти південних іще ось які важніші фонетичні та морфологічні прикмети:

3. Ненаголошеному праслов. *e* відповідає в півн. гов. звук *e*, що не м'ягчить попередніх приголосних, натомість у південних гов. незалежно від наголосу звук *и* (як у літературній мові), рідше (в декотрих півд.-зах. говорах) — *є, і*, що звичайно м'ягчать попередні приголосні. Приклади: півн.-укр. *пáмєть, Прїпєть, дєвєть, зáвєзкa, мїєсєць, колoдєзь, зєрнєткo, вонї хoдєть, нoсєть* і т. п. — півд.-укр. *пáмєть (пáмєть, пáмїть), Прїпєть, дєвєть (дєвєть, дєвїть), зáвєзкa, мїсєць (мїсєць, мїсїць), колoдзєь, (колoдєзєь), зєрнєткo, вонї хoдєть, нoсєть* і т. д.

4. Закінчення іменників середнього роду — *є* (з давнього *-їє*), напр.: *життє, вєсїєлє, зїєлє, насїєннє, щáстє, лїстє...*, — у південно-східних говорах (як у літературній мові) — *я*: *життї, вєсїєлє, зїєлє, насїєннє, лїстє...*; в південно-західних говорах — *є* або *-я*: *житє, житї, насїє, насїєлє, лїстє, лїстє* і т. п.

5. Закінчення дав. однини чолов. роду в півн. гов. на *-у, -ю*, напр.: *брату, ко̇тo, кра̇ю* і т. п.; натомість у південно-східних говорах (як у літературній мові) *-звї, -євї, -євї братовї, конєвї*.

краваї: в південно-західніх гов. -ови, -еви, єви: *братови, копєви. кравави...*

6. Закінчення наз. однини чол. роду прикметників у північних говорах на -и, напр.: *чёрствѣи хлѣб, розі́жми, дурни́ чолові́к, чорнѣи ку́от, лі́тніи день...*; в півд. говорах: *черствий, розжумий, дурний, чорний, літній*, і інші окремішності.

I. Північно-українська група говорів ділиться у прямовісній напрямі на основі деяких окремішностей (що їх докладніше описано в „Нарисі укр. діалектології“) на 3 головні підгрупи говорів: 1. східно-поліську (говори на схід від Дніпра на Чернігівщині та в північно-західній Полтавщині), 2. середно-поліську (правобережні говори, від Дніпра до р. Горині) і 3. західно-поліську (західно-поліські та підляські говори).

Тільки частина північно-українських говорів зберегла розмірно чистий тип цієї групи, а переважно є це мішані та перехідні говори, що творять перехідний ступінь з одної сторони до говорів південної групи, а з другого боку до сумежних білоруських говорів.

Дуже сильно відбився на говорах північної групи вплив південно-українських говорів. Південні звукові окремішності втиснулися місцями глибоко на північ, через що повстав цілий ряд перехідних говорів від північних до південних на північній основі, які займають повздовжною смугою південну частину північної діалектичної території (див. на карті зелений (північний) підклад з рожевим (південним) наверстуванням). До таких перехідних говорів належать ті, які побіч частішого звука *i* на місці старих наголошених *o* *e* можуть мати також інші монофтонгічні рефлекси, що не доходять до *i*, але в складах без наголосу зберігають послідовно *o e*.

Південна границя цієї смуги перехідних говорів від чисто-південних іде від заходу приблизно через м. Грубешів, Володимир Волинський, далі на південь від Луцька і через Здолбунів, Житомир, Білу Церкву, Корсунь, Канів, Золотоношу, Лубні та здовж р. Сули і на захід від м. Суми до Суджі.

II. Південна діалектична група ділиться на дві головні підгрупи (піднаріччя): 1. Говори східні (південно-східні) і 2. західні (південно-західні).

1. Східні (південно-східні) говори займають: південно-східну частину Київщини, величезні простори Лівобе-

режно, Слобідської та Степової України, значну частину Криму, Донщини, Ставропільщини та цілу Кубанщину.

Найважливішими східно-укр. діалектами є полтавський та південно-київський, що дали основу для розвитку української літературної мови.

Східні й західні говори зливаються повільно з собою на широких просторах півд.-зах. Київщини та сх. Поділля, а потягнену на карті лінію, що іде, починаючи на захід від Білої Церкви, в південнім напрямі через м. Умань і Ананіїв, треба уважати тільки за приблизну, схематичну межу між ними.

2. Західні (південно західні) говори займають: південно-західну частину Київщини, південну частину Волині та Холмщини, ціле Поділля, укр. часть Галичини, Буковини, Закарпаття та Басарабії.

Важніші фонетичні та морфологічні різниці між східними і західними говорами: 1. Більша склонність до мякшення приголосних перед *i* з *o* в нових закритих складах у говорах східних, ніж у західних, напр.: *с'іль: сіль, пот'ік: потік* і т. д. 2. Східна вимова (народня і літературна) сполучень *ки. хи, ги, си* — західна переважно як *к'і, х'і, с'і, к'є, х'є, с'є*, напр.: *лавк'і — лавк'і, лавк'є: шлях'і — шлях'і, шлях'є* і т. д. 3. Загальне уживання у сх. говорах т. зв. середного *л (l)* — в західних переважно *л* велярного (грубого). 4. Здовжені (подвоєні) приголосні у сх. говорах (як у літературній мові) в іменниках типу: *яїлля. на-сілля, життя* і т. п. — не знані в зах. 5. Слабший ступінь палаталізації приголосних зубних (особливо *с, з, ц*) у сх. говорах, ніж у західних. 6. Мяке *р* у східних говорах (як літературній мові), — в захід. ствердіння або склонність до ствердіння *р*. 7. Послідовне зберігання дзвінкості приголосних перед наступними глухими в середині й на кінці слів у східних говорах, — натомість затрата або сильна тенденція до її затрати у західних. 8. Закінчення дав. однини чол. роду сх. *-ові*, — зах. *-ови*. 9. Місц. однини чол., жін. і сер. роду сх. на *-і*: *на коні, землі, полі* зах. переважно на *-и*: *на кони, земли*. 10. Род. мн. сх. *-ей* (як у літературній мові): *людей, очей, частей* — зах. *-ий людий, очий, частий*. 11. Сильний вплив твердої відміни іменників на мяку в зах. гов., напр.: *ковальови, ковальом ткачови, ткачом: ножови, ножом: душою. душоу, земльоу, житьо.м, крайом* і т. п.

Окрім того мають зах. говори відмінний наголос від східних що до сили притиску, місця в слові та багато інших окремішностей.

У західних говорах, що виказують розмірно велике діалектичне роздроблення, виріжнюються перш усього три повздовжні смуги говорів, що тягнуться у північно-західнім напрямі здовж бігу рік: 1. Бога й гор. Буга, 2. Дністра й Сяну, 3. здовж хребта Карпат, аж поза р. Попрад.

1. Північна смуга, ядром якої є південно-волинський говір, займає південно-західну частину Київщини, південну Волинь з сумежною частиною північної Галичини та південну Холмщину й ріжниться помітно від решти південно-західних говорів цілою низкою прикмет, спільних з говорами східними й північними та крім того деякими своєрідними окремішностями, напр.: тверде *p* у всіх позиціях (*зора, бура, писар, писара, порадок* і т. д., як у північних говорах); часті здовжені (подвоєні) приголосні (*насіннє, життє, віллє*): — *ццл* (з — *тсья*): *смїєцця, не годницця*): зберігання дзвінкості приголосних (як у східних говорах); слабкий ступінь паляталізації *s, z, c* орудн. однини ж. р. на *-ою, -ю*: *рукою, чужою, землею, земльою, частю...*: переважно м'які закінчення дієслівних форм 3. ос. одн. і мн. *-ть*: часті стягнені форми типу: *теї, меї, твєї, свєї, тею, мею, свєю* і інші.

2. Діалектична смуга в доріччю Дністра й Сяну, що обіймає говори: а) подільський, б) покутсько-буковинський, в) наддністрянський (опільський) і г) надсянський, творить посереднє огниво межі говорами волинськими й карпатськими, з якими вона має деякі спільні прикмети, як напр. форми орудн. одн. ж. р. на *-оў, -еў, -ойоў, -овю*: *дорогоў, дорогоўоў, дороговю, землеў, земльоў, частеў, частьоў, кровїоў* виключне уживання дав. одн. чол. р. на *-ови, -єви*: дієслівні форми типу: *ходивѣм, ходивѣм, -вс(ѣ), -ис(ѣ), -с(ѣ)мо, -с(ѣ)те*: часточка *нєси* не лучиться так тісно з дієслівними формами, як у говорах волинських та східних і може стояти також перед дієсловом, напр.: *лєси (сї) мїю, вїн сї (сї) нє хоче вчїти...* і інші (особливо синтактичні та лексикальні) прикмети.

Подільський говір ріжниться від інших говорів наддністрянських і надсянського особливо зберіганням чистої вимови *и* по палятальних (*дякую, зять, час, часу, щастє, який...* як у говорах південно-волинських, східних і в літературній мові), натомість у говорах під б), в), г) такі *-а, -я* змінюються в *є, і*: *декую, зєть, чєс, чїсу, щїстє, їкий* і інші.

Надсянський діалект, що творить посереднє огниво між говірками холмськими і лемківськими та бойківськими, ріжниться від говору наддністрянського особливо деякими архаїз-

мами, спільними з говорами зах.-карпатськими, напр.: зберігання ріжниць між рефlekсами прасл. *ы, і*, рефлекси старого *е* та місцями *о* в нових замкнених складах, що не доходять до звука *і* і інші.

3. Карпатські говори діляться на: а). Лемківський говір, що тягнеться по обох боках Карпат від рр. Попраду й Дунайця на заході аж до р. Солинки (лівобічний доплив Сяну) і приблизно до р. Ціроки (лівоб. доплив р. Лабірця на Закарпатті), відзначається разом із своїм підговором т. зв. Замішанців (див. на карті острови в коліні р. Вислока, на північ від м. Коросна) ось якими важнішими прикметами: постійний наголос; чиста вимова *а* по палятальних (*дяк, сяду, час, часу, шапка, коня...*); закінчення ім. -*є* -*и* типу: *насія, весіля, жытя, містя*: зберігання ріжниць *ы—и*: місцями рефлекси давних *е, о, ъ*, відмінні від *і*: прасл. *ръ. ѡ ѡ ыр, ѡл (хырбет, дырва, сыза...)* і інші.

б). Бойківський говір, що займає північні узбіччя Карпат від р. Солинки по р. Лімницю і за Карпатами т. зв. Верховину здовж чехословацької границі, відзначається дуже задньою вимовою звука *ы*, особливо в сполученнях *кы, гы, хы*: зберіганням *а* по палятальних; закін. імен. -*є* -*и*; *и—ы* (як у Лемків). м'ягченням приголосних перед *і* (з *о*): *п'іс — паса, с'іль — соли*; вокальна гармонія типу: *ч'тв'єр', в д'ор'єз'і...*: мяке *р* в середині та на кінці слова: *в'єр'х, м'лшар'...*: слабкий ступінь паляталізації (артикуляція коронально-дорсальна); м'які наростки -*ць, -ський, -цький*: *от'єц' г'орн'єц', р'уський, н'їм'єцький...*; середнє *л*: *ход'ил'и, роб'ил'и* і т. п.; м'які *ч, ж, ш*: *ч'ас, ж'аба, ш'апка*: зник інтервокалічного *й*: *мі'ю (< маю), да'ю (< даю)*: зберігання дзвінкості приголосних в абсолютнім визвуці: *д'ід, ж'ід, віз...* — *н'єк і'к*: *б'ог'ойко, ковач'єйко...* — *д'и > ш*: *б'їн'ий. (< б'їд'ий), л'ан'ий*: дієслівні форми типу: *ч'ита'м, ч'ита'ш, ч'ита'т, ч'ита'ти.м'є, ч'ита'т'є* і інші.

в). Південні узбіччя Карпат між р. Цірокою (допливом р. Лабірця) і р. Тересвою займає цілий ряд дрібніших говіркових груп, які я назвав умовно „середно-закарпатським“ говором і на карті (з огляду на її прозорість) покрити загальною однотайним тінюванням.

Ці посередні говірки мають цілу низку спільних прикмет з говором бойківським і деякі з лемківським, напр. зберігання *а* по палятальних; *є* *и*, старе *ѣ* *і*. *и—ы* вокальна гармонія; мяке *р*, середнє *л*, слабкий ступінь паляталізації; -*ць, -ський, -цький*: мяке *ч* і тверді *ш, ж*. (як у Лемків), зберігання дзвінкості приголосних на кінці слів; дієслівні форми типу: -*а.и. -аш, -ат*.

-а-ме, -ате...: окрім того своєрідні архаїчні окремішності, як напр. перехід давного *o* в нових закритих складах в *y*, *ÿ* та *e* _ю. *ÿ* *кунь*, *стул*, *кунь*, *стÿл*, *тютка*, *тÿтка*, *люд*, *лÿд*: дієслівні форми: *я любиÿ бых*, *я, ти, він пових* і інші.

г). Гуцульський говір тягнеться по обох боках Карпат приблизно від р. Бистриці надвірнянської (по галицьким боці) і від р. Тересви на Закарпатті аж по верхівя рр. Золотої Бистриці та Молдави в буковинських Карпатах.

Окрім деяких прикмет, спільних з вище обговореними говорами під З б). в), напр.: м'яке *p*, середнє *l*. коронально-дорсальна паляталізація *c'*, *s'*, *ç'*, м'які *ч*, *ж*, *ш*, (як у бойків), частинне зберігання дзвінкості приголосних (у визвуці слів); — виказує гуцульський говір ось які важніші своєрідні окремішності: рефлекс давного *o* в нових закритих складах (залежно від даної говірки): *i*, *i*, *и*, *ÿⁱ*, *ÿ^и* (по губних: *вин*, *вÿ^ин*, *вÿ^ин*), назвучне *я > e*: *єк* (< як). *єрмарок*, *євір*, *єма*...: палятальні *т'*, *д'* переходять у *к'* *т'* *к'істо* (тісто). *с'їука* (дівка)...; м'які шиплячі у всіх позиціях: *душ'а*, *ч'ас*, *ч'ерез*, *ш'е*... *щ* *ш'* *ждж* *ж'*: *хлопч'ім'а*, *пуш'у* (пушу), *дож'у*, (дожджу)...; тверді *c*, *ç* *цес*, *цеса*, *цесé*, *дес*, *шос*. *суді*, *пéтища*, *пéтищу*, *хлопец*...: префікс *ви > ві*: *війшоÿ*, *віскощÿ*; дієслівні форми 3. ос. одн.: *бет*, *идёт*. *хапáт* 3. ос. мн. *хó.ч* (ходить); *ходиÿ сме*. *сме ходиÿ* *му*, *мен*, *ме ходити*. *робіти* і інші.

З вище поданої загальної характеристики карпатських говорів видно, що вони побіч деяких прикмет, спільних з говорами наддністрянськими, виказують цілу низку спільних прикмет з говорами східно-українськими, хоч тепер не мають з ними ніякого безпосередного зв'язку.

Сліди дороги, якою зайшли колись вище згадані східні впливи в Карпати, даються ще й тепер до певної міри простежити в долині Дністра. Прута й Серету, в говірках покутських, буковинських і північно-басарабських, що повстали головню через змішання прикмет говірок гуцульських й наддністрянських (що й зазначено на карті) і виказують також деякі східно-українські признаки.

Більше світла на можливий колишній, безпосередний зв'язок карпатських говорів із говорами східно-українськими могло би кинути докладне прослідження досі цілком незнаної мови численних українських островів у Басарабії та в самій Молдавії, які я зазначив на карті на підставі праць: Prof. dr. Gustav

Weigand. Linguistischer Atlas des Dakorumänischen Sprachgebietes. Лейпциг, 1909.; Л. С. Берг: Население Бессарабии. Этнографический состав и численность. С 10-верстной этнографической картой. Петроград 1923. Академия Наук СССР.

Докладніший опис карпатських говорів, їх відношення до інших українських діалектів, потім опис перехідних говорів на узграниччях: українсько-словацьким, білоруським, російським і ближчі дані про мішані говірки на Підляшші та цілу дотичну діалект. літературу знайде читач у моїм „Нарисі української діалектології“.

Вкінці зазначу, що взаємовідносини південно-західних говорів, які непомітно зливаються з собою та творять разом до певної міри одну діалектичну групу, старався я унаглядити на карті різнородним тінюванням поодиноких діалектичних площ, не відмежовуючи їх навмисне лініями.

Краків у квітні 1933.

І. Зілинський.

OBJAŚNIENIA DO MAPY.

Załączona „Mapa dialektów ukraińskich“ ma na celu unaocznić geograficzne rozmieszczenie głównych odmian współczesnego ukraińskiego języka ludowego, które są opisane w mojej dłuższej pracy syntetycznej p. t. „Zarys ukraińskiej dialektologii“ (zob. Prace Ukraińskiego Instytutu Naukowego, Tom XIX¹⁾).

Dokładny opis granic zwartego ukr. obszaru językowego oraz ważniejszych wysp ukr. na obcych obszarach językowych w Europie, wraz z podaniem wykorzystanych źródeł, znajdzie zainteresowany czytelnik w wyżej wspomnianym „Zarysie...“; tutaj z powodu braku miejsca zaznaczę tylko ogólnie, że ważniejsze zmiany, poprawki i uzupełnienia w dotychczasowym sposobie przedstawiania kartograficznego ukr. granic językowych (wzgl. etnograficznych) odnoszą się do pogranicza: 1. ukr. - rumuńskiego (po raz pierwszy oznaczono dokładniej ukr. wyspy językowe w Dobrudży²⁾), w Mołdawji³⁾ oraz rozsiedlenie ludności ukraińskiej w Besarabji⁴⁾); 2. ukr. - polskiego (zwłaszcza na Chełmszczyźnie i Podlasiu⁵⁾); 3. ukr. - białoruskiego⁶⁾); 4. ukr. - rosyjskiego (Kurszczyzna, Woronieższczyzna, Donszczyzna, Stawropolszczyzna i wogóle t. zw. północno-kaukaski kraj⁷⁾).

¹⁾ Mapa ta (w celu większej jej przejrzystości) nie uwzględniła zupełnie obcych wysp językowych na zwartym obszarze ukraińskim.

²⁾ Na podstawie informacji udzielonych mi przez prof. I. Feszczenkę-Czopińskiego.

³⁾ Na podstawie pracy: Prof. dr. Gustav Weigand. Linguistischer Atlas des Dacorumanischen Sprachgebietes. Leipzig 1909.

⁴⁾ Na podstawie A. C. Берга. Население Бессарабии. Этнографический состав и численность. С 10-верстной этнографической картой. Петроград 1923. Академия Наук СССР.

⁵⁾ Na podstawie najnowszych badań dr-a Władysława Kuraszkiewicza.

⁶⁾ Podstawowa granica według E. Karskiego. Этнографическая карта белорусского племени. Петроградъ 1917. — Gwary przejściowe w pow. łuninieckim na podstawie badań dr-a Leszka Ossowskiego i moich własnych.

⁷⁾ Na podstawie prac: Тиміш Олесевиц. Статистичні таблиці українського населення С. С. Р. Р. за переписом 17. грудня 1926 року. Праці Укр. Наукового Інституту. Т. II. Варшава 1930; Проф. А. В. Міртов. Східна межа української мови. На мовознавчому фронті. Науково-дослідний Інститут мовознавства при Всеукр. Академії Наук. Київ 1931. Str. 100—115 z mapkami.

Podział obszaru języka ukraińskiego na dialekty ludowe. Na podstawie odmiennych refleksów starych *o e* (w nowych zgłoskach zamkniętych) i prsł. w zgłoskach akcentowanych i nieakcentowanych dzieli się cały ukr. obszar językowy na dwie główne grupy dialektyczne albo narzecza: I. północne (poleskie) dialekty albo północno-ukraińskie narzecze (na mapie zaznaczone kolorem zielonym) i II. południowe dialekty albo południowo-ukraińskie narzecze (kolor czerwony).

W grupie północnej, która obejmuje wszystkie dialekty poleskie i podlaskie, występują: 1. na miejscu akcentowanych *o e* w nowych zgłoskach zamkniętych rozmaite dyftongi albo monoftongi, których ewolucja nie doszła do dźwięku *i*; natomiast w zgłoskach nieakcentowanych stare *o e* prawidłowo się zachowują. 2. Prsł. *ě* w zgłoskach akcentowanych odpowiada dyftong *iě*, w nieakcentowanych zaś głoska *e*, rzadziej *ʏ* (w gwarach, w których każde nieakcentowane *e* wymawia się jak *ʏ*).

W dialektach południowych, które (tak samo, jak i ukraiński język literacki) nie znają wyżej podanej zasady rozróżniania refleksów akcentowanych i nieakcentowanych starych *o e ě*, występuje na ich miejscu niezależnie od akcentu zwykle dźwięk *i* (t. zw. ikawizm). Przykłady zob. w tekście ukr., str. 4).

Oprócz tego odznaczają się dialekty północne od południowych jeszcze innymi właściwościami fonetycznymi, morfologicznymi i leksykalnymi.

I. Północno-ukr. grupa dzieli się w kierunku wertykalnym na podstawie pewnych cech na 3 główne podgrupy — podnarzecza: 1. wschodnio-poleskie (t. j. gwary na wschód od Dniepru na Czernihowszczyźnie i w półn.-zachodniej Połtawszczyźnie); 2. środkowo-poleskie (gwary na zachód od Dniepru aż po rz. Horyń) i 3. zachodnio-poleskie (gwary zachodnio-poleskie i podlaskie).

Tylko część dialektów północno-ukr. zachowała stosunkowo czysty typ tej grupy (narzecza); przeważnie zaś są to dialekty, tworzące stopień przejściowy z jednej strony do ukr. dialektów grupy południowej, z drugiej zaś strony do sąsiednich dialektów białoruskich.

Bardzo silnie odbił się na dialektach północno-ukraińskich wpływ dialektów południowych. Południowe właściwości fonetyczne wcisnęły się miejscami głęboko na północ, wskutek czego powstał cały szereg dialektów przejściowych od północnych do południowych na podłożu północnym, obejmujących długim pasem

(miejscami szerszym — to znowu węższym) południową część obszaru północno-ukraińskiego (zob. na mapie tło (podłoże) zielone (północne) z czerwonym (południowym) nawarstwowaniem).

Do takich dialektów przejściowych należą te, w których obok częstszego dźwięku *i* na miejscu *o e* występują także inne refleksy monoftongiczne, nie dochodzące do *i*, jednakowoż w zgłoskach nieakcentowanych zachowują się konsekwentnie *o e* niezmienione.

Granica między wyżej wspomnianym pasem gwar przejściowych i czysto-południowymi dialektami idzie od zachodu w przybliżeniu przez m. Hrubieszów, Włodzimierz Woł., następnie na pd. od Łucka i przez Zdołbunów, Żytomierz, Białą Cerkiew, Korsuń, Kaniów, Zołotonoszę, Łubni, następnie wzdłuż rz. Suły i dalej na zachód od m. Sumy do m. Sudży.

II. Południowa grupa dialektyczna dzieli się na dwie główne podgrupy (podnarzecza): 1. Dialekty południowo-wschodnie i 2. południowo-zachodnie.

1. Południowo-wschodnie dialekty obejmują południowo-wschodnią część Kijowszczyzny, ogromne przestrzenie t. zw. Lewobrzeżnej, Słobidskiej i Stepowej Ukrainy, następnie znaczną część Donszczyzny, Stawropolszczyzny, całą Kubańszczyznę i część Krymu.

Najważniejszymi wschodnio-ukraińskimi dialektami są: połtawski i południowo-kijowski, które dały podstawę do rozwoju ukraińskiego języka literackiego.

Dialekty południowo-wschodnie i zachodnie zlewają się powoli ze sobą na szerokich przestrzeniach pd.-zachodniej Kijowszczyzny i wsch. Podola, dlatego poprowadzona na mapie schematyczna linja, która biegnie, począwszy na zachód od Białej Cerkwi, w kierunku południowym przez m. Humań i Ananjów, tylko w przybliżeniu odgranicza obydwie wyżej wspomniane grupy dialektyczne. Ważniejsze różnice fonetyczne i morfologiczne między tymi grupami podane są w tekście ukraińskim na str. 6.

2. Południowo-zachodnie dialekty obejmują: pd.-zach. część Kijowszczyzny, pd. część Wołynia i Chełmszczyzny, całe Podole, ukr. część b. Galicji, Zakarpacia, Bukowiny i Besarabji.

W dialektach pd.-zachodnich, które wykazują stosunkowo duże różniczkowanie, dają się przedewszystkiem odróżnić trzy podłużne pasy dialektyczne, ciągnące się w kierunku północno-zachodnim: 1. wzdłuż rzek Bohu i górnego Bugu; 2. Dniestru i Sanu; 3. wzdłuż grzbietu Karpat, aż poza rz. Poprad.

1. Pas północny, rdzeń którego stanowi dialekt południowo-wołyński, zajmuje pd.-zach. część Kijowszczyzny, południowy

Wołyń z pograniczną częścią b. północnej Galicji i południową Chełmszczyznę i różni się znacznie od reszty pd.-zach. dialektów całym szeregiem cech, zbliżających go do dialektów grupy wschodniej i północnej, i pozatem niektórymi właściwościami swoistymi (zob. tekst ukr. str. 7).

2. Pas dialektyczny w dorzeczu Dniestru i Sanu, obejmujący dialekty: a) podolski, b) pokucko-bukowiński, c) nad-dniestrzański (opolski), i d) nadsański, tworzy pośrednie ogniwo pomiędzy dialektami wołyńskimi i karpackimi, z którymi posiada niektóre wspólne cechy, obce dialektom pasa wołyńskiego. (Dokładniej o tem, jakoteż o charakterystycznych właściwościach poszczególnych dialektów tego pasa mówi się w tekście ukr. str. 7—8, wzgl. w Zarysie).

3. Dialekty karpackie dzielą się na:

a) Łemkowski dialekt, ciągnący się po obydwóch bokach Karpat od rzek Popradu i Dunajca na zachodzie — aż do rzeki Solinki (lewoboczny dopływ Sanu) i do rzeki Ciroki (lewobrzeżny dopływ Laborca na Zakarpaciu), posiada wraz z poddialektem t. zw. Zamieszkańców (zob. na mapie ukr. wyspy w kolanie Wisłoku na północ od m. Krosna) akcent nieruchomy i szereg ciekawych cech archaicznych (zob. str. 8).

b). Bojkowski dialekt, zajmujący północne stoki Karpat od rz. Solinki po rz. Łomnicę i na Zakarpaciu t. zw. Wierzchowinę wzdłuż granicy czesko-słowackiej (zob. jego charakterystykę na str. 8)

c). Południowe stoki Karpat i część niziny między rz. Ciroką (dopływem rz. Laborca) i rz. Tereswą zajmuje cały szereg drobniejszych grup dialektycznych (poddialektów), które warunkowo nazwałem razem dialektem środkowo-zakarpackim i na mapie (ze względu na jej przejrzystość) pokryłem jednolitem cieniowaniem, posiadają cały szereg cech wspólnych z dialektem bojkowskim i łemkowskim i oprócz tego wykazują różne właściwości swoiste (o czem na str. 8—9).

d). Huculski dialekt zajmuje północne i południowe stoki Karpat wschodnich, w przybliżeniu od rzeki Bystrzycy Nadwórniańskiej i od rzeki Tereswy (na Zakarpaciu) aż do górnego biegu rzek Złotej Bystrzycy i Mołdawy w Karpatach bukowińskich (zob. jego charakterystykę na str. 9).

O stosunku dialektów karpackich do innych dialektów grupy pd.-zachodniej i wschodniej zob. str. 9—10 i w Zarysie.

Wzajemny stosunek dialektów pd.-zachodnich, które zlewają się razem ze sobą i tworzą jedną ściślejszą grupę dialektyczną,

staralem się unaocznic na mapie zapomoga rozmaitego cieniowania poszczegolnych obszarow dialektycznych i umylnie nie odgraniczalem ich wyraźnymi linjami.

Dokladniejszy opis dialektow przejsciowych na pograniczu ukraińsko-słowackim, białoruskim, rosyjskim oraz bliższe wiadomości o mieszanych gwarach na Podlasiu znajdzie zainteresowany czytelnik w moim Zarysie ukraińskiej dialektologii.

W Krakowie, w kwietniu 1933 r.

Iwan Ziłyński.

NOTES EXPLICATIVES A LA CARTE.

La carte ci-jointe donne un tableau de la répartition géographique des dialectes, qui sont traités d'une façon synthétique dans mon travail intitulé „Esquisse de dialectologie ukrainienne“ (v. les Travaux de l'Institut scientifique ukrainien, t. XIX¹).

Cette „Esquisse“ contient entre autres choses des données précises concernant les frontières du territoire linguistique ukrainien et une description des plus importantes enclaves linguistiques ukrainiennes sur le territoire d'autres langues en Europe; le lecteur y trouvera aussi la bibliographie des travaux dont il a été tenu compte. Ici, je me borne à mentionner que la carte traditionnelle des frontières de l'ukrainien doit subir des modifications notables surtout en ce qui concerne les confins 1) ukraïno-roumains (pour la première fois se sont trouvées délimitées avec précision les enclaves ukrainiennes en Dobroudja²) et en Moldavie³) et les régions occupées par la population ukrainienne en Bessarabie⁴); 2) polono-ukrainiens (surtout en territoire de Chełm — Chełmszczyzna — et de Podlasie⁵); 3) ukraïno-blanc-ruthènes⁶); 4) ukraïno-grand-russes (régions de Kursk, du Don, de Stavropol et la contrée Caucasienne septentrionale⁷).

1) Afin que le tableau soit plus net, cette carte ne tient pas compte des îles de parlors non-ukrainiens en territoire ukrainien.

2) Grâce aux informations que m'a fournies le prof. I. Feszczenko-Czopivskij.

3) Sur la base Linguistischer Atlas des Dacoromänischen Sprachgebietes prof. dr. Gustav Weigand, Leipzig 1909.

4) V. A. C. Берг. Население Бессарабии. Этнографический состав и численность. С. 10-верстной этнографической картой. Петроград 1922. Академия Наук СССР.

5) Grâce aux récents travaux du dr. Władysław Kuraszkievicz.

6) Les frontières ont été tracées d'après E. Karsky: Этнографическая карта бѣлорусскаго племени. Петроградъ 1917. Les dialectes transitaires du district de Luniniec ont été délimités sur base des travaux du dr. Leszek Osowski et des miens.

7) V. Тиміш Олесевич. Статистичні таблиці українського населення С.С.Р.Р. за переписом 17. грудня 1926 року. Праці Укр. Наукового Інституту. Т. П. Варшава 1930; А. В. Міртов. Східня межа української мови. На мовознавчому фронті. Науково-дослідній Інститут мовознавства при Всеукр. Академії Наук. Київ 1931. Рр. 100-115, avec des cartes.

La répartition du territoire linguistique ukrainien en dialectes. Le différent traitement des anciens *o*, *e* (dans les nouvelles syllabes fermées) et de *sl. c.*, dans les syllabes accentuées et non accentuées permet de diviser tout le territoire linguistique ukrainien en deux groupes principaux de dialectes :

I. Les dialectes ukrainiens septentrionaux (ceux de la Polésie) (notés vert).

II. Les dialectes ukrainiens méridionaux (notés rouge).

Le groupe du Nord, qui comprend tous les dialectes de la Polésie et de la Podlasie, se caractérise par les traits suivants :

1. Les anciens *o*, *e* accentués dans les syllabes fermées ont abouti à des diphtongues ou bien tendent à prendre le timbre de *i*; dans les syllabes inaccentuées les anciens *o*, *e* se maintiennent; 2) *Sl. c. ě* dans les syllabes accentuées aboutit à la diphtongue *iĕ*. dans les syllabes inaccentuées est représenté par *e*. parfois par *y* (dans les dialectes qui remplacent par *y* tout *e* inaccentué). Dans les dialectes méridionaux, les anciens *o*, *e*, *ě* ne subissent pas (de même que la langue littéraire) la différenciation que l'on vient de voir et sont partout, indépendamment de l'accent remplacés par *i* (ikavisme, pour les exemples v. le texte ukrainien, p. 4).

D'autres faits encore, phonétiques, morphologiques et lexicaux différencient les dialectes du Nord de ceux du Midi.

I. Le groupe septentrional se subdivise verticalement en trois sous-groupes à savoir : 1) les dialectes polésiens - orientaux (c'est à - dire les parlers à l'Est du Dnieper (Dnipro) dans la région de Tschernyhiv et dans la partie Nord-Ouest de la région de Poltava); 2) les dialectes polésiens centraux (les parlers à l'Ouest du Dnieper jusqu'au fleuve Horyń) et 3) les dialectes polésiens occidentaux (les parlers polésiens occidentaux et ceux de la Podlasie).

Une partie seulement des dialectes ukrainiens du Nord présente un type pur; pour la plupart, ce sont des dialectes formant l'aire transitoire qui se termine d'une part par les dialectes méridionaux et de l'autre par les dialectes blanc-ruthènes.

Les dialectes du Nord ont subi une très forte influence de la part des dialectes méridionaux. Certains caractères phonétiques des dialectes méridionaux ont pénétré, par endroits, très loin dans le Nord, ce qui aboutit à la formation d'un grand nombre de dialectes transitoires sur base septentrionale: ce sont les dialectes de la partie méridionale du groupe du Nord (v. sur la carte le fond vert (Nord) avec une couche rouge (Midi) superposée).

Dans ces dialectes transitoires à la place des anciens *o, e* apparaissent, outre l'*i* qui est le correspondant le plus fréquent, d'autres voyelles non-diphthonguées à timbre proche de celui de l'*i*; pourtant, dans les syllabes inaccentuées, les anciens *o, e* se maintiennent sans changement.

La ligne qui sépare les dialectes transitoires dont il vient d'être question des dialectes purement méridionaux passe à peu près en allant de l'Ouest — par Hrubieszów, Włodzimierz Wołyński, au sud de Łuck, ensuite par Zdołbunów, Jytomir, Biła Tserkva, Korsoune, Kaniv, Zołotonocha, Loubni, suit le fleuve Soula et passe à l'Ouest de la ville de Soumy jusqu' à la ville de Soudja.

II. Le groupe des dialectes du Midi se subdivise en 1) dialectes du Sud-Est et 2) dialectes du Sud-Ouest.

1. Les dialectes du Sud-Est occupent la partie-sud est de la région de Kiev (Kyiv), les étendues immenses de l'Ukraine dite de la Rive Gauche, de Słoboda et des Steppes, ensuite la majeure partie de la région du Don, de Stavropol, toute la région de Koubañ et une partie de la Crimée.

Les principaux dialectes du Sud-Est, à savoir ceux de la région de Połtava et de la partie méridionale de la région de Kiev, ont donné naissance à la langue littéraire ukrainienne.

Les dialectes sud-orientaux et les dialectes occidentaux s'interpénètrent sur les grandes étendues de la partie Sud-Ouest de la région de Kiev et de la Podolie orientale: la frontière qui les sépare sur la carte en commençant à l'Ouest de Biła Tserkva et en allant vers le sud par les villes de Houmane et d'Ananyïv n'est qu'une frontière approximative. Les plus importantes différences phonétiques et morphologiques qui séparent les deux groupes de dialectes sont indiquées dans le texte ukrainien, p. 6.

2. Les dialectes sud-occidentaux occupent la partie Sud-Ouest de la région de Kiev, la partie méridionale de la Volhynie et de la région de Chełm, toute la Podolie, la partie ukrainienne de l'ancienne Galicie, du territoire trans-carpathique, de la Bukovine et de la Bessarabie.

Les dialectes sud-occidentaux, assez fortement différenciés, se divisent en trois groupes: 1) les dialectes s'étendant le long du fleuve Boh et du haut Buh, 2) les dialectes s'étendant le long du Dniester et du San, 3) les dialectes carpathiques, jusqu' au Poprad.

1) Les dialectes septentrionaux avec, comme principal, le dialecte de la Volhynie méridionale, occupent la partie Sud-Ouest de la région de Kiev, la Volhynie méridionale avec les confins de l'an-

cienne Galicie du Nord et la partie méridionale de la région de Chełm: ces dialectes diffèrent sensiblement du reste des dialectes sud-occidentaux et se rapprochent par quelques traits des groupes oriental et septentrional; ils ont aussi quelques traits spécifiques (v. le texte ukrainien, p. 7).

2) Les dialectes du bassin du Dniester et du San comprennent les parlers a) de la Podolie, b) de Pokucie et de Bukovine, c) des rives du Dniester (Opole), d) des rives du San. Ces dialectes constituent l'aire transitoire entre les dialectes de la Volhynie et des dialectes carpathiques (pour les détails v. le texte ukrainien, p. 7—8).

3) Les dialectes carpathiques se composent des dialectes suivants: a) le dialecte des Łemky occupant les versants des Carpathes, des fleuves Poprad et Dunajec à l'Ouest jusqu' aux Fleuves Solinka (affluent gauche du San) et Ciroka (affluent gauche du Laborec en Transcarpathie. Ce dialecte, avec le sous-dialecte des „Zamieszance“ (v. les enclaves ukrainiennes sur la rive du Wisłok au Nord de la ville de Krosno), possède un accent immobile et nombre de traits archaïques intéressants (v. p. 8);

b) le dialecte des Bojky occupant les versants septentrionaux des Carpathes des fleuves Solinka jusqu'au fleuve Łomnica et, en Transcarpathie, la „Verkhovyna“, le long de la frontière tchécoslovaque (v. sa description, p. 8).

c) les versants méridionaux des Carpathes et une partie de la plaine entre les fleuves Ciroka, Laborec et Tereswa sont occupés par des menus groupes de dialectes auxquels — avec des réserves — je donne le nom des dialectes centraux-transcarpathiques. Ces dialectes ne forment qu'un tout sur la carte (ce qui évite la confusion) ils ont beaucoup de traits communs avec les dialectes des Bojky, et des Łemky, et aussi quelques traits spécifiques (v. p. 8—9).

d) le dialecte des Houtsouls occupe les deux versants des Carpathes, à peu près des fleuves Bystrzyca Nadwórniańska et Tereswa (en Transcarpathie) jusqu' au cours supérieur des fleuves Złota Bystrzyca et Moldava dans les Carpathes de la Bukovine (v. la description p. 9).

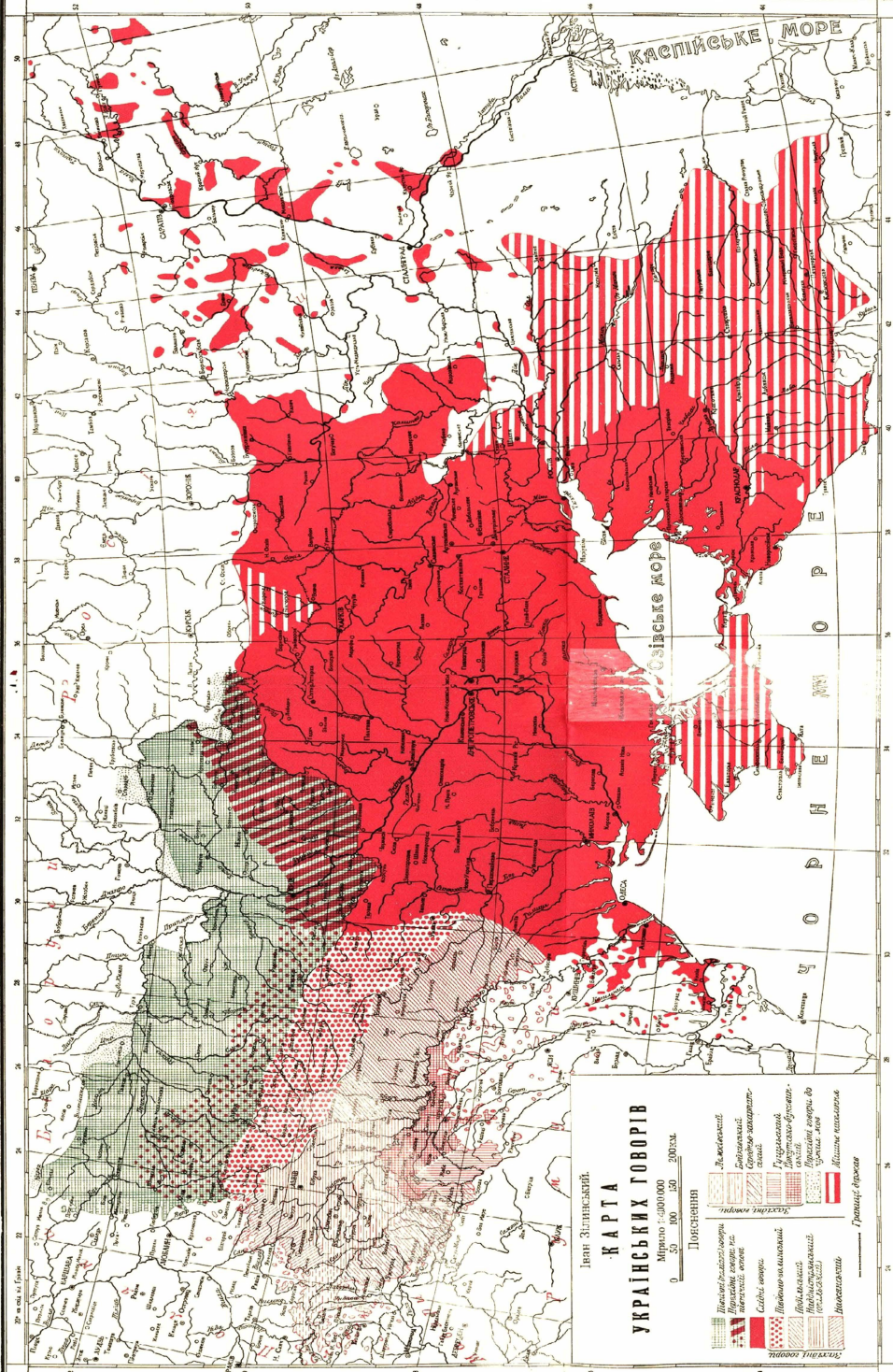
Pour ce qui concerne le rapport des dialectes carpathiens aux autres dialectes du groupe Sud-Ouest et du groupe oriental, v. p. 9—10 et aussi l'Esquisse.

J'ai tâché de rendre sur la carte les rapports des dialectes sud-occidentaux qui s'interpénètrent et forment ensemble un groupe plus étroit, en esquissant les aires dialectales, sans pourtant donner des limites précises.

Le lecteur désireux de connaître plus à fond les dialectes transitoires des confins de l'ukrainien et des langues slovaque, blanc-ruthéne, russe et les dialectes mélangés ukraino-polonais en Podlasie peut consulter mon *Esquisse de dialectologie ukrainienne*.

Cracovie, avril 1933.

Ivan Zilynski.

Іван Зінкевич.
КАРТА
УКРАЇНСЬКИХ ГОВОРІВ

Масштаб: 1:400,000
 0 50 100 150 200 км

Пояснення

	Українська говірка		Львівський
	Північна українська говірка		Дніпропетровський
	Південна українська говірка		Київський
	Східна українська говірка		Дніпропетровський-Львівський
	Львівська українська говірка		Закарпатський
	Львівська українська говірка		Закарпатський
	Львівська українська говірка		Закарпатський
	Львівська українська говірка		Закарпатський
	Львівська українська говірка		Закарпатський
	Львівська українська говірка		Закарпатський

Travaux de l'Institut Scientifique Ukrainien.

- Volume I. Série statistique, livraison 1. La population ukrainienne de l'U. R. S. S. Etudes de T. Olesievitch, O. Pytel, V. Sadovski et O. Tchubenko. Prix zł. 6.
- Volume II. Série statistique, livraison 2. Tableaux statistiques de la population ukrainienne de l'U. R. S. S. d'après le recensement du 17 décembre 1926. Prix zł. 20.
- Volume III. Série économique, livraison 1. E. Glovinski, K. Macievitch, V. Sadovski. Les problèmes contemporains de l'économie de l'Ukraine. Prix zł. 6.
- Volume IV. Série philologique, livraison 1. Constantin Tchekhovytch, docteur ès lettres. Alexander Potebnia, philosophe-linguiste ukrainien. Prix zł. 6.
- Volume V. Série de droit, livraison 1. Prof. A. Lotocki. Les sources ukrainiennes du droit ecclésiastique. Prix zł. 12.
- Volume VI. Série de mémoires, livraison 1. A. Lotocki. Notes et souvenirs. Prix zł. 8.
- Volume VII. Série économique, livraison 2. V. Sadovski. Le travail en Ukraine soviétique. Prix zł. 6.
- Volume VIII. Série de mémoires, livraison 2. Mémoires. L. Wasilewski, M. Galine, S. Stempowski, A. Toptchybachy, Tabouis. Prix zł. 6.
- Volume IX. Série de manuels, livraison 1. Prof. D. Dorochenko. Esquisses de l'histoire ukrainienne. Vol. I (jusqu'à la moitié du XVII siècle). Prix zł. 8.
- Volume X. Série philologique, livraison 2. Dr. Nicolas Pouchkar. La plus récente palatalisation des consonnes dans la langue ukrainienne. Prix zł. 5.
- Volume XI. Série économique, livraison 3. I. Ivassiuk. La coopération de crédit en Ukraine. Prix zł. 5.
- Volume XII. Série de mémoires, livraison 3. A. Lotocki. Notes et souvenirs. II-me partie (paraîtra prochainement).
- Volume XIII. Série historique, livraison 1. A. Docenko. La campagne d'livier de 1920 (paraîtra prochainement).
- Volume XIV. Série philologique, livraison 3. Ivan Zilynski. Carte des dialectes ukrainiens avec explications. Prix zł 2-50.
- Volume XV. Série historique, livraison 2. La guerre ukrainienne de 1920 contre Moscou. I partie. Documents de l'Etat-Major de l'Armée de la République Démocratique Ukrainienne, publiés sous la direction du général V. Salski par le général P. Chandroucq (paraîtra prochainement).
- Volume XVI. Série de droit, livraison 2. Prof. A. Lotocki. L'Autocéphalie (paraîtra prochainement).
- Volume XVII. Série historique, livraison 3. Le Journal de l'hetman Orlik avec notes et commentaires de Jean de Tokary Tokarzewski Karaszewicz (paraîtra prochainement).
- Volume XVIII. Série de manuels, livraison 2. Prof. D. Dorochenko. Esquisses de l'histoire ukrainienne. Vol. II (paraîtra prochainement).
- Volume XIX. Série philologique, livraison 4. Ivan Zilynski. Esquisses de dialectologie ukrainienne (en préparation).
- Volume XX. Série de droit, livraison 3. Prof. A. Jakovliv. Les traités entre Moscou et l'Ukraine aux XVII — XVIII siècles (paraîtra prochainement).

Праці Українського Наукового Інституту.

- Том I. Серія статистична, книга 1. Українська людність ССРСР. Розвідки Т. Олесевиича, О. Пителя, В. Садовського і О. Чубенка. Ціна 6 зол.
- Том II. Серія статистична, книга 2. Тиміш Олесевиич. Статистичні таблиці українського населення ССРСР, за переписом 17 грудня 1926 року. Ціна 20 зол.
- Том III. Серія економічна, книга 1. Є. Гловінський, К. Мацієвич, В. Садовський. Сучасні проблеми економіки України. Ціна 6 зол.
- Том IV. Серія фільольогічна, книга 1. Д-р Константин Чеховиич. Олександр Потебня. Український мислитель-лінгвіст. Ціна 6 зол.
- Том V. Серія правнича, книга 1. Проф. О. Лотоцький. Українські джерела церковного права. Ціна 12 зол.
- Том VI. Серія мемуарів, книга 1. О. Лотоцький. Сторінки минулого. Частина перша. Ціна 8 зол.
- Том VII. Серія економічна, книга 2. В. Садовський. Праця в УССР. Ціна 6 зол.
- Том VIII. Серія мемуарів, книга 2. Л. Василевський, М. Галін, С. Стемловський, А. Тончибаши, Табуї. Спогади. Ціна 6 зол.
- Том IX. Серія підручників, книга 1. Проф. Д. Дорошенко. Нарис історії України. Том I (до половини XVII ст.). Ціна 8 зол.
- Том X. Серія фільольогічна, книга 2. Д-р Микола Пушкар. Наймолодша паліяталізація шелестівок в українській мові. Ціна 5 зол.
- Том XI. Серія економічна, книга 3. І. Івасюк. Кредитова кооперація на Україні. Ціна 5 зол.
- Том XII. Серія мемуарів, книга 3. О. Лотоцький. Сторінки минулого. Частина друга (друкується).
- Том XIII. Серія історична, книга 1. О. Доценко. Зимовий похід 1920 р. (друкується).
- Том XIV. Серія фільольогічна, книга 3. Іван Зілинський. Карта українських говорів з поясненнями. Ціна 2,50 зол.
- Том XV. Серія історична, книга 2. Українсько-московська війна 1920 р. Частина перша. Оперативні документи Армії Української Народньої Республіки. Під редакцією генерала В. Сальського, документи впорядкував генерал П. Шандрук (друкується).
- Том XVI. Серія правнича, книга 2. Проф. О. Лотоцький. Автокефалія (друкується).
- Том XVII. Серія історична, книга 3. Діярій гетьмана Пилипа Орлика. Опрацював для друку Ян з Токар Токаржевський Карашевич (друкується).
- Том XVIII. Серія підручників, книга 2. Проф. Д. Дорошенко. Нарис історії України. Том II (друкується).
- Том XIX. Серія фільольогічна, книга 4. Іван Зілинський. Нарис української діалектології (готується до друку).
- Том XX. Серія правнича, книга 3. Проф. А. Яковлів. Українсько-московські договори в XVII—XVIII ст. (друкується).